

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 lipca 2021 r. w Warszawie

sprawy J. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wszczęcia postępowania wyjaśniającego

na skutek odwołania J. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 12 stycznia 2021 r. znak (...) - (...)

1. oddala odwołanie;
2. zasądza od odwołującej się J. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. kwotę 180, 00 zł (sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego.

UZASADNIENIE

W dniu 16 lutym 2021 r. **J. T.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 stycznia 2021 r. nr(...)

(...), wnosząc o jej uchylenie i nakazanie, aby ZUS wszczął postępowanie w przedmiocie obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytury Pomostowych przez pracodawcę Uniwersyteckie Centrum (...) w W. za okres od 1 stycznia 2010 r. do 8 czerwca 2020 r. Odwołująca wskazała, że na mocy skarżonej decyzji organ rentowy odmówił wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytury Pomostowych przez ww. pracodawcę mimo wskazania we wniosku w tym przedmiocie dokumentów, które winny skutkować przez organ przeprowadzeniem takiego postępowania. Powołał się przy tym na orzecznictwo sądów administracyjnych, z których wynika,

że o zaliczeniu pracy danego pracownika do pracy na stanowisku, na którym jest ona wykonywana w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, decyduje pracodawca lub na wniosek pracownika Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który dokonuje tego wydając decyzję o obowiązku opłacenia za danego pracownika składek na FEP. Ewentualny spór między pracodawcą a pracownikiem w tym zakresie jest sporem dotyczącym ubezpieczeń społecznych, który winien być rozpoznawany w pierwszej instancji przez ZUS, a następnie przez sąd ubezpieczeń społecznych. Powzięcie przez ZUS informacji co do okoliczności świadczących o faktycznym wykonywaniu przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zobowiązuje Zakład do tego, aby wypowiedział się w zakresie okresu pracy za jaki składki za pracownika powinny być zapłacone. W przypadku skarżonej decyzji ZUS nie odniósł się do okoliczności jej sprawy, w tym stanowiska Państwowej Inspekcji Pracy, która w piśmie z dnia 12 listopada 2020 r. sygn. (...) jasno stwierdziła, że jedynym organem uprawnionym do badania jakie składki miał obowiązek regulować pracodawca jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Odwołująca zwróciła przy tym

uwagę, że Państwowa Inspekcja Pracy ma uprawnienia jedynie do tego, aby zwrócić się do pracodawcy z wnioskiem o wprowadzenie odpowiednich zmian w dokumentacji dotyczących wykonywania pracy przez danego pracownika, co w jej przypadku miało miejsce w odniesieniu do okresu od 2020 roku; PIP nie ma natomiast kompetencji do badania wieloletniej historii zatrudnienia, co leży w gestii ZUS. W tej sytuacji zdaniem odwołującej jedyną dostępną dla niej drogą jest domaganie się od ZUS, by zajął się rozpoznaniem sprawy (odwołanie k. 3-8 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z 7 kwietnia 2021 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych**

(...) Oddział w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu powyższego pełnomocnik organu rentowego wyjaśnił, że w oparciu o art. 41 ust. 6, art. 61a § 1 k.p.a.

i art. 11 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy podmiotem uprawnionym do nakazania umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest Państwowa Inspekcja Pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest podmiotem uprawnionym do dokonywania kwalifikacji, czy dany pracownik winien być wykazany w takiej ewidencji, czy też nie. W ocenie pełnomocnika obowiązujące przepisy prawa nie upoważniają Zakładu do dokonywania weryfikacji warunków zatrudnienia w jakich świadczona jest praca w ramach stosunku pracy i jest to zagadnienie

z zakresu prawa pracy, a nie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Z uwagi na powyższe organ rentowy odmówił wszczęcia postępowania na wniosek odwołującej zgodnie z treścią skarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 10-11 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się J. T. jest zatrudniona w Uniwersyteckim Centrum (...)

w W. od 4 września 2006 r. na podstawie umowy o pracę, na czas nieokreślony,

na stanowisku starszej pielęgniarki anestezyjologicznej w Klinice (...) (...) (pismo (...) z 10.02.2021 r., zaświadczenie z 26.02.2020 r. – akta rentowe).

W dniu 22 maja 2019 r. J. T. zwróciła się do Dyrekcji Szpitala (...) z wnioskiem o uzupełnienie zaległych składek z tytułu szczególnych warunków pracy od 1 stycznia 2009 r. w związku z możliwością wcześniejszego odejścia na emeryturę. Powyższy wniosek został pozostawiony przez pracodawcę bez odpowiedzi (wniosek z 22.05.2019 r. – akta rentowe).

Z dniem 30 marca 2020 r. odwołująca złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. zawiadomienie w celu wszczęcia z urzędu przez organ rentowy postępowania w przedmiocie obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, powołując się na art. 83 ust. 1 pkt 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 35 ustawy o emeryturach pomostowych (zawiadomienie z 23.03.2020 r. – akta rentowe). W związku z powyższym ZUS (...) Oddział w W. skierował do Państwowej Inspekcji Pracy Głównego Inspektoratu Pracy w W. pismo

z dnia 23 kwietnia 2020 r., w którym poinformował, że J. T. zwróciła się do pracodawcy o dobrowolne uzupełnienie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych

w związku z wykonywaniem pracy o szczególnym charakterze, jednakże podanie pozostało bez jakiegokolwiek odpowiedzi. Jednocześnie ZUS zwrócił się do PIP z prośbą o podjęcie działań leżących w kompetencji tego urzędu. Sprawa została przedstawiona Okręgowemu Inspektoratowi Pracy PIP w W., który w piśmie z 28 maja 2020 r. skierowanym

do (...) Oddziału ZUS w W. wyraził stanowisko, zgodnie z którym o zaliczeniu danego stanowiska do stanowisk, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, decyduje pracodawca lub na wniosek pracownika ZUS, wydając decyzję o obowiązku opłacania za danego pracownika składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Prawdopodobnie zaliczenia faktycznie istniejących do wykazu stanowisk nie jest natomiast objęta kontrolą Państwowej Inspekcji Pracy (pismo ZUS z 23.04.2020 r., pismo PIP z 28.05.2020 r. – akta rentowe).

Odpowiadając na pismo odwołującej z 23 marca 2020 r., pismem z dnia 20 lipca 2020 r. ZUS (...) Oddział w W. poinformował J. T., że w świetle przepisów ustawy o emeryturach pomostowych obowiązek dokonania kwalifikacji pracy danego pracownika jako pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze spoczywa na pracodawcy, zaś ZUS może badać, czy płatnik dopełnił obowiązku opłacenia składek na FEP wyłącznie w kontekście tych pracowników, których pracodawca zakwalifikował jako zatrudnionych na warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a więc tych, którzy zostali ujęci w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. W przypadku nieumieszczenia w ewidencji takich pracowników, pracownikowi przysługuje skarga do Państwowej Inspekcji Pracy, którego właściwe organy są uprawnione do nakazania pracodawcy umieszczenia pracownika w ewidencji, wykreślenia go lub sporządzenia korekty dokonanego wpisu w tej ewidencji. W związku z powyższym ZUS stwierdził, że nie jest właściwy do dokonywania takiej kwalifikacji (pismo ZUS z 20.07.2020 r. – akta rentowe).

W dniu 28 września 2020 r. pracodawca poinformował odwołującą, że na podstawie art. 5 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz zarządzenia Dyrektora (...) z dnia 9 czerwca 2020 r. nr 116/20 z dniem 9 czerwca 2020 r. została wpisana do ewidencji (...) wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytury Pomostowych (pismo (...) z 28.09.2020 r. – akta rentowe). W tym samym dniu odwołująca skierowała do Okręgowego Inspektoratu Pracy PIP w W. pismo z pytaniem który organ będzie prowadził postępowanie w przedmiocie stwierdzenia, że jej pracodawca jest obowiązany do opłacenia od 1 stycznia 2010 r. składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i wyda decyzję wymierzającą należną składkę i za pracowników i nakaże ich uregulowanie przez płatnika za ww. okres. W odpowiedzi na powyższe ww. urząd w piśmie z 12 listopada 2020 r. wskazał, że właściwym organem w tym przedmiocie jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (pismo PIP z 12.11.2020 r. – akta rentowe).

Powołując się na powyższe pismo PIP, w dniu 30 listopada 2018 r. J. T. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o wszczęcie z urzędu przez organ rentowy postępowania w przedmiocie obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, powołując się na art. 83 ust. 1 pkt 3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 35 ustawy o emeryturach i stwierdzenie, że pracodawca (...) Szpital (...) w W. jest zobowiązany do opłacania od 1 stycznia 2010 r. składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników, którzy urodzili się po 31 grudnia 1948 r. i wykonują pracę na stanowisku starsza pielęgniarka anestezyjologiczna, tj. pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz o wydanie decyzji wymierzającej należną składkę na Fundusz Emerytur pomostowych za ww. pracowników i nakazanie ich uregulowania przez płatnika za okres od 1 stycznia 2010 r. do dnia 8 czerwca 2020 r. (zawiadomienie z 23.03.2020 r. – akta rentowe).

W odpowiedzi na powyższy wniosek ZUS (...) Oddział w W. wydał w dniu 12 stycznia 2021 r. decyzję nr (...)(...) na podstawie której odmówił wszczęcia postępowania wyjaśniającego w przedmiocie ustalenia obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 2010 r. do 8 czerwca 2020 r. przez płatnika (...) Szpital (...) w W. (decyzja ZUS z 12.01.2021 r. – akta rentowe).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów załączonych do aktach rentowych, dając im wiarę w całości jako niekwestionowanym i nie budzącym wątpliwości co do ich wiarygodności.

Sąd zważył przy tym, że okoliczności niniejszej sprawy były bezsporne, zaś spór koncentrował się na interpretacji przepisów.

Strony nie wnosił o uzupełnienie materiału dowodowego, a Sąd uznał, że jest on wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie było odwołanie J. T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 stycznia 2021 r., na podstawie której ww. organ rentowy odmówił wszczęcia na wniosek odwołującej postępowania wyjaśniającego w przedmiocie ustalenia obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 2010 r. do 8 czerwca 2020 r. przez płatnika (...) Szpital (...) w W.. W uzasadnieniu skarżonej decyzji wskazano, że organ rentowy posiada wprawdzie kompetencje do rozstrzygania spraw dotyczących obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych, ale tylko w odniesieniu do pracowników zakwalifikowanych jako pracownicy wykonujący pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a więc ujętych w ewidencji pracowników wykonujących prace tego rodzaju. Skarżąc powyższą decyzję odwołująca stanęła na stanowisku, zgodnie z którym spór co do tego czy dane stanowisko jest stanowisko, w którym wykonywana jest praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stanowi spór dotyczącym ubezpieczeń społecznych rozstrzyganym przez organ rentowy jako właściwy do wydawania decyzji o obowiązku opłacenia za danego pracownika składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Na tle powyższego istota sporu w niniejszej sprawie niewątpliwie koncentrowała się na konieczności rozważenia rozstrzygnięcia kwestii właściwości organu do wydania decyzji w przedmiocie obowiązku do opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych z tytułu zatrudnienia wnioskodawcy przez płatnika składek; dodatkowo należało ocenić także, czy odwołująca jest uprawniona do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania i wydania decyzji w tym przedmiocie.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 423) w razie sporu dotyczącego obowiązku ubezpieczeń społecznych Zakład wydaje decyzję osobie zainteresowanej oraz płatnikowi składek. Na mocy odesłania z art. 40 ust. 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) przepis ten znajduje zastosowanie również do obowiązków w zakresie opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

W myśl art. 11a z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1251) właściwe organy Państwowej Inspekcji Pracy są uprawnione do nakazania pracodawcy umieszczenia pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, wykreślenia go z ewidencji oraz do sporządzenia korekty dokonanego wpisu w tej ewidencji. Powyższa kompetencja Państwowej Inspekcji Pracy związana jest z uprawnieniem pracownika do złożenia skargi w oparciu o art. 41 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych, czyli w przypadku nieumieszczenia go w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Zgodnie bowiem z art. 41 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, pracodawca (płatnik wskazanych składek) zobowiązany jest prowadzić: wykaz stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz ewidencję pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

W ocenie Sądu Okręgowego należy podzielić pogląd, zgodnie z którym przyznanie uprawnienia do zawiadomienia właściwych organów inspekcji pracy o niewpisaniu pracownika do ewidencji określonej w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych nie dowodzi, że pracownik ten może skutecznie żądać rozstrzygnięcia przez te organy, czy rodzaj świadczonej przez niego pracy powinien być zaliczony do kategorii prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze. Nie oznacza to też, że organy PIP w takich przypadkach – wykorzystując instrumenty przewidziane w art. 11a ustawy o PIP – mogą nakazać pracodawcy umieszczenie pracownika w ewidencji. Należy bowiem pamiętać, że to pracodawca określa wykaz stanowisk pracy, na których – w jego zakładzie pracy – wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (art. 41 ust. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach pomostowych). Zatem pracodawca (płatnik składek), tworząc przedmiotowy wykaz, jest uprawniony do kwalifikowania danego rodzaju pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Z powyższego wynika, że organy inspekcji pracy – otrzymawszy skargę pracownika złożoną w oparciu o art. 41 ust. 6 ustawy o emeryturach pomostowych – zobowiązane są prowadzić postępowanie kontrolne na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 9a ustawy o PIP. Postępowanie to może zakończyć się wydaniem, na podstawie art. 11a ustawy o PIP, nakazu o wpisaniu pracownika do ewidencji, jeżeli dane stanowisko pracy zostało przez samego pracodawcę zaliczone do wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a pomimo to pracownik – spełniający wszystkie warunki do objęcia go obowiązkiem opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych – nie został umieszczony w ewidencji.

Wydanie nakazu umieszczenia danego pracownika w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przez Inspektora Pracy możliwe jest wówczas, gdy dane stanowisko pracy zostało przez samego pracodawcę zaliczone do wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, natomiast pracownik zajmujący takie właśnie stanowisko w zakładzie pracy nie został przez pracodawcę uwzględniony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. W pozostałym zakresie ustawa o emeryturach pomostowych przyjęła zasadę właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz sądów powszechnych w sprawach między innymi emerytur pomostowych, co z kolei ogranicza zakres kompetencji Inspekcji Pracy do spraw wyżej wskazanych. W związku z tym należy podzielić poglądy wyrażane przez Naczelnego Sąd Administracyjny, zgodnie z którymi nakazanie wpisania do ewidencji pracownika świadczącego pracę na stanowisku niezaliczonym do wykazu stanowisk, o jakim mowa w art. 41 ust. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach pomostowych, byłoby w istocie wiążącym ustaleniem, czy określone stanowisko (zajmowane przez danego pracownika) spełnia wymogi przewidziane w ustawie o emeryturach pomostowych. Tymczasem do dokonywania tego rodzaju ustaleń (jakie stanowiska spełniają warunki ustawy o emeryturach pomostowych) organy inspekcji pracy nie są umocowane (zob. wyroki NSA: z 26 marca 2015 r., I OSK 2378/13; z dnia 19 kwietnia 2011 r., I OSK 1969/10). W razie pojawiających się w tym zakresie zastrzeżeń, właściwym do rozstrzygnięcia sporu nie jest zatem organ Państwowej Inspekcji Pracy, lecz Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a następnie sąd powszechny (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 20 czerwca 2013 r., IV SA/Gl 860/12).

Nie oznacza to jednak, jak tego domaga się wnioskodawczynie, że to z wniosku pracownika – w razie niezaliczenia przez pracodawcę określonego stanowiska do wykazu stanowisk pracy, o którym mowa w art. 41 ust. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach pomostowych – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a następnie sąd, są uprawnieni przesądzać o konieczności jego zaliczenia, a tym samym umieszczenia pracownika w ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych i obowiązku opłacania z tego tytułu składki. Ustawodawca nie przewidział bowiem takiego trybu. Oceniając przedmiotowy zakres stosowania nakazów unormowanych w art. 11a ustawy o PIP, należy mieć na uwadze zawarte w ustawie o emeryturach pomostowych regulacje określające zakres kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz sądów powszechnych w sprawach ubezpieczeń społecznych,

w tym i emerytur pomostowych. W myśl art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2021 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162) przedsiębiorca (a zatem sam płatnik składek) może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu stosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Udzielenie interpretacji następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie (art. 34 ust. 5 ustawy Prawo przedsiębiorców). Odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych służy natomiast do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Właściwość sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w tego rodzaju sprawach jest ugruntowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przykładowo, w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2012 r.

o sygn. akt II UK 113/11 Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego w przedmiocie interpretacji co do zakresu i sposobu stosowania przepisów,

z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie, właściwy jest sąd powszechny (sąd pracy i ubezpieczeń społecznych). Także Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale siedmiu sędziów z dnia 13 listopada 2012 r. o sygn. akt I OPS 4/12 wskazał, że sprawy o emerytury pomostowe oraz sprawy dotyczące obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych są sprawami z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Powyższe oznacza, że sporny charakter sprawy zakwalifikowania pracy pracownika do prac wykonywanych w szczególnych warunkach, co jest warunkiem umieszczenia tego pracownika w omawianej ewidencji, wymaga rozstrzygnięcia tej kwestii przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a następnie, w razie złożenia odwołania, przez sąd pracy

i ubezpieczeń społecznych, ale nie w trybie zainicjowanym w niniejszej sprawie.

W świetle powyższych rozważań należy bowiem przyjąć, że ocena charakteru pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a także powstanie obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych należy do organów rentowych i sądów powszechnych, ale na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 40 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych, organ rentowy jest uprawniony do wydania decyzji w przedmiocie obowiązku opłacania przez pracodawcę składek na Fundusz Emerytur Pomostowych – tylko z inicjatywy samego pracodawcy, gdy występuje o interpretację w tym zakresie albo gdy organ rentowy, po przeprowadzeniu kontroli, sam stwierdzi istnienie takiego obowiązku. Nie jest natomiast możliwe wszczęcie postępowania w tym przedmiocie na wniosek pracownika dla potrzeb innego postępowania - w tym przypadku dla potrzeb przyszłego postępowania o emeryturę pomostową.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołująca w niniejszej sprawie nie posiada statusu osoby zainteresowanej w rozumieniu art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wprawdzie informacje wynikające z załączonych do akt rentowych dokumentów pozwalają przyjąć, że dochodzone przez odwołującą żądanie niewątpliwie miało na celu uporządkowanie jej sytuacji pracowniczej w związku z zamiarem przejścia na wcześniejszą emeryturę, co potwierdza treść jej wniosku z 22 maja 2019 r., skierowanego do Dyrekcji Szpitala (...) w W., w którym wnosi o uzupełnienie zaległych składek z tytułu szczególnych warunków pracy. Bezsprene również w ocenie odwołującej pracując

na stanowisku starszej pielęgniarki anestezjologicznej w Klinice (...) (...) wykonuje pracę podlegającą kwalifikacji jako wykonywanej w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, co winno skutkować powstaniem po stronie pracodawcy obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych w okresie

od 1 stycznia 2010 r. do 8 czerwca 2020 r. Należy jednak zauważyć, że stosownie do treści

art. 36 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, składka na Fundusz Emerytur Pomostowych jest finansowana w całości przez płatnika składek, a zatem obowiązek ten nie ma wpływu

na prawa i obowiązki pracownika. Nawet ewentualne stwierdzenie obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych pozostawałoby bez znaczenia dla oceny prawa pracownika do emerytury pomostowej, wszak według art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, opłacanie składek nie stanowi warunku przyznania prawa do emerytury pomostowej. Wymaga bowiem wyjaśnienia, że składki na Fundusz Emerytur Pomostowych nie mają charakteru

wzajemnego, a ich uiszczanie nie przesądza samo w sobie o prawie do emerytury pomostowej. O spełnieniu warunków wymaganych do nabycia prawa do emerytury pomostowej, w tym warunku wykonywania pracy o szczególnym charakterze i wymaganego okresu świadczenia takiej pracy (art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych), rozstrzyga organ rentowy, a w razie wniesienia odwołania – sąd powszechny (art. 25 ustawy o emeryturach pomostowych) – wyłącznie w ramach postępowania o prawo do emerytury pomostowej.

W ramach tego postępowania ustala się, czy został spełniony przez pracownika warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przez co najmniej 15 lat. Tak więc to organ rentowy, a w razie sporu i wniesienia odwołania –

sąd powszechny, rozstrzyga o tym, czy przez wymagany okres co najmniej 15 lat pracownik wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W tym postępowaniu rozstrzyga się także o tym, czy były to prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy, w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z powyższego wynika zatem, że prawo do emerytury pomostowej zależy od tego, czy pracownik wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przez okres co najmniej 15 lat, a nie od tego, czy był umieszczony w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

O tym, że pracownik spełnia lub nie spełnia warunku nabycia prawa do emerytury pomostowej, nie może zatem rozstrzygać wpis do ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy

o emeryturach pomostowych, ani sam fakt opłacania przez pracodawcę składek. Umieszczenie w ewidencji, o której mowa w art. 41 ust. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, wskazuje jedynie, że pracownik wykonuje prace na stanowisku, na którym jest wykonywana praca

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, co nie jest równoznaczne z tym,

że za takiego pracownika pracodawca ma obowiązek opłacania składek. Wskazują na to wyraźnie przepisy art. 41 ust. 1 pkt 2 oraz art. 41 ust. 4 pkt 2 i ust. 6, w których jest mowa

o pracownikach, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek, a nie o pracownikach, za których opłaca się składki (zob. wyrok NSA z dnia 26 marca 2015 r.,

I OSK 2378/13). Świadczenie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy stanowi zatem przesłankę przyznania prawa

do emerytury pomostowej, w związku z czym okoliczność ta będzie podlegała badaniu dopiero w sprawie zainicjowanej wnioskiem ubezpieczonego o przyznanie prawa do tego świadczenia.

Skoro zatem stwierdzenie obowiązku opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych nie wpływa w żaden sposób na sytuację prawną wnioskodawczyni,

to niewątpliwie nie jest uprawniona do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania w tym przedmiocie, a którego stronami jest płatnik i ZUS. Brak zatem zaistnienia przesłanek

z art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 40 ust. 7 ustawy

o emeryturach pomostowych, a w konsekwencji zaskarżoną decyzję organu rentowego należało ocenić jako prawidłową.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od skarżonej decyzji jako niezasadne, o czym orzekł w pkt 1 wyroku zgodnie z sentencją wyroku na podstawie

o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądając od odwołującej na rzecz organu rentowego kwotę 120 zł ustaloną na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265).